

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Vlaamse Schapenhouderij vzw
info@vsh.be

Projectpartners

- Vlaamse Schapenhouderij vzw
- Diergezondheidszorg Vlaanderen vzw
- KU Leuven – Labo voor Fysiologie van huisdieren

IN DIT NUMMER:

Voorwoord	1
Poster Rotkreupel	2
Poster Zwoegerziekte	3
Poster Blauwtong	4
Poster Listeriose	5
Checklist gezondheidsproblemen	6
Attentiekalender meest voorkomende problematieken	7

Nieuwsbrief 10

Demonstratieproject

Ziekten van A(bortus) tot Z(woegerziekte)
preventieve gezondheidszorg bij kleine herkauwers

J A A R G A N G 1 4 , N R . 6 1

J U N I 2 0 2 2

VOORWOORD

Beste Schapenhouders,
Beste Houders van Kleine Herkauwers,

Het project 'Ziekten van A(bortus) tot Z(woegerziekte): preventieve gezondheidszorg bij kleine herkauwers' is afgerond. De discussieavonden liggen achter ons. Bedrijven, die zich hebben gemeld, werden bezocht en begeleid. In het najaar 2021 werden samen met de vergaderingen van het PCKH (het Praktijkcentrum voor Kleine Herkauwers) workshops gepland, waar klauwverzorging, vaccinaties en ergonomie aan de orde kwamen en op 9 april en 7 mei 2022 vonden de twee praktijkdagen plaats.

In deze nieuwsbrief geven we jou een overzicht van de vier thema's: [Rotkreupel](#), [Zwoegerziekte](#), [Blauwtong](#) en [Listeria](#).

Ten tweede is het belangrijk dat gezondheidsproblemen zo snel mogelijk herkend worden. Preventieve gezondheidszorg speelt een belangrijke rol in de uitkomst van uw bedrijfsresultaten. Als veehouder neem je best een aantal maatregelen die ervoor zorgen dat de kans op ziekte bij uw dieren tot een minimum beperkt wordt. Enerzijds moet er vermeden worden dat nieuwe dierziekten uw bedrijf binnensluipen (dit is insleep beperken), anderzijds moet verspreiding van reeds aanwezige dierziekten doorheen uw bedrijf tegengehouden worden (versleep beperken). Het geheel van die maatregelen noemen we BIOVEILIGHEID. Daarom geven we u graag een [checklist](#) mee met mogelijke alarmsignalen die verder onderzoek vereisen.

Ten derde delen we met jullie de [attentiekalender](#) die focust op de meest voorkomende (infectieuze) problematieken.

Als laatste willen we graag iedereen bedanken voor zijn bijdragen tot het project: 'Ziekten van A(bortus) tot Z(woegerziekte): preventieve gezondheidszorg bij kleine herkauwers' en met dank aan Vlaanderen en Europa voor hun steun.

André Calus

Voorzitter vzw Vlaamse Schapenhouderij (VSH)

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Rotkreupel

Ziekten van
A(bortus) tot
Z(woegerziekte):

Preventieve
Gezondheidszorg
bij kleine herkauwers

Meer info:

www.dgz.be
www.vsh.be
www.ku-leuven.be

Wist je dat?

- Een minimale bekapping van 3 keer is aangewezen. Na het lammeren, bij het scheren en voor het dekseizoen.
- Rotkreupel is een aantrekkingspool voor vleesvliegen
- Jonge dieren zijn gevoeliger voor rotkreupel dan oudere

Rotkreupel is besmettelijk en kan overgedragen worden

SYMPTOMEN

- Mank of kreupel lopen
- In rust staan de klauwen iets open
- Bij poot op tillen: pijnlijk + warm +geur
- Op de knieën grazen (ernstig)
- Veel liggen, minder eten
- Slechte hoornvorming
- Myiasis

BEHANDELING

- Pedicure – bekapping en opsplitsen
- Voetsprays, Voetbaden, Antibioticumtherapie, Vaccinatie
- Zorg altijd voor een propere stal / weide

Preventieve maatregelen

- Opletten bij aankoop (14 dagen quarantaine)
- Droog-land weide
- Droog-stal huisvesting
- Vaccinatie

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Zwoegerziekte of "Visna Maedi"

Ziekten van
A(bortus) tot
Z(woegerziekte):

Preventieve
Gezondheidszorg
bij kleine herkauwers

Meer info:

www.dgz.be
www.vsh.be
www.ku-leuven.be

Wist je dat?

- Zwoegerziekte wordt veroorzaakt door een lentivirus?
- Lammeren geboren uit een besmette ooi, grote kans hebben om zelf ook besmet te raken bij of kort na de geboorte?
- Je niet kan vaccineren tegen zwoegerziekte?
- Een studie heeft aangetoond dat het virus aanwezig is op 15-20% van de Belgische bedrijven die niet deelnemen aan het bestrijdingsprogramma?

Zwoegerziekte is een traagverlopende ziekte met fatale afloop

"MAEDI VORM"

Benauwdheid:

- Pompemde ademhaling
- Achterblijven in de kudde
- Moeilijke ademhaling na inspanning

"VISNA VORM"

Zenuwstoornissen:

- Verlamming
- Dwangbewegingen
- Ongecoördineerde gang

Preventieve maatregelen

- Deelname aan het bestrijdingsprogramma!
- Moederloze opfok
- Opletten met aankoop
- Verdachte dieren verwijderen

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Blauwtong

Ziekten van
A(bortus) tot
Z(woegerziekte):

Preventieve
Gezondheidszorg
bij kleine herkauwers

Meer info:

www.dgz.be
www.vsh.be
www.ku-leuven.be

Wist je dat?

- Blauwtong veroorzaakt wordt door een Reovirus?
- Dat er 27 serotypes van dit virus bestaan?
- Dat ons land risicogebied is voor serotype 8?
- Dat het virus wordt overgedragen door muggen?

Vaccinatie is de enige manier om de dieren te beschermen

SYMPTOMEN

- Koorts
- Vermageren
- Blaasjes en letsels in de muil
- Gezwollen en soms blauwe tong
- Gezwollen kop
- Kreupelheid
- Verwerpen of geboorte van mismvormde lammeren

AANGIFTEPLICHT

Bij vermoeden van een
blauwtongbesmetting moet
de dierenarts gecontacteerd
worden

Preventieve maatregelen

- Vaccinatie is de enige manier om de dieren te beschermen
- Vaccinatie is niet verplicht

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Listeriose

Ziekten van
A(bortus) tot
Z(woegerziekte):

Preventieve
Gezondheidszorg
bij kleine herkauwers

Meer info:

www.dgz.be
www.vsh.be
www.ku-leuven.be

Wist je dat?

- Listeriose wordt veroorzaakt door een bacterie met de naam *Listeria Monocytogenes*?
- Schimmelplekken op het kuilvoer kunnen een risico zijn voor *Listeria*?
- Uitbraken vooral voorkomen tijdens de winter wanneer de dieren worden bijgevoerd?

Behandeling is heel moeilijk indien er reeds symptomen zijn

SYMPTOMEN

- Sufheid
- Gedraaide houding van het hoofd
- Cirkelgang
- Afhingend ooglid en oor
- Verwerpen

BEHANDELING

Behandeling met antibiotica kan overwogen worden maar is heel moeilijk indien er reeds symptomen aanwezig zijn

Preventieve maatregelen

- Opletten met kuilvoer
- Gras niet te kort laten grazen

 Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

Preventieve gezondheidszorg speelt een belangrijke rol in de uitkomst van uw bedrijfsresultaten. Als veehouder neem je best een aantal maatregelen die ervoor zorgen dat de kans op ziekte bij uw dieren tot een minimum beperkt wordt. Enerzijds moet er vermeden worden dat nieuwe dierziekten uw bedrijf binnensluipen (dit is insleep beperken), anderzijds moet verspreiding van reeds aanwezige dierziekten doorheen uw bedrijf tegengehouden worden (versleep beperken). Het geheel van die maatregelen noemen we BIOVEILIGHEID.

Om snel te kunnen ingrijpen (en versleep te kunnen beperken in geval van besmettelijke aandoeningen) is het belangrijk dat gezondheidsproblemen zo snel mogelijk herkend worden. We geven u daarom graag een checklist mee met mogelijke alarmsignalen die verder onderzoek vereisen:

Aandachtspunten:

☐ Afname groeisnelheid bij lammeren	☐ Blijven liggen (niet meer recht kunnen)
☐ Bloederige diarree bij lammeren	➤ Kan wijzen op myiasis, ernstige rotkreupel
➤ Kan wijzen op coccidiose	
☐ Diarree bij volwassen dieren (bevuilde achterhand)	☐ Zenuwsymptomen (cirkelgang, afhangende oren of ogen,...)
☐ Vermageren bij volwassen dieren	➤ Kan wijzen op listeriose, zwoegerziekte
☐ Diarree bij lammeren	☐ Verwerping
☐ Bleke oogslimvlieszen	➤ Kan wijzen op listeriose, chlamydia, toxoplasmose, blauwtong, schmallenberg,...
➤ Kan wijzen op wormproblematiek en leverbot	
☐ Plotse sterfte	☐ Misvormingen bij de geboren lammeren
➤ Kan wijzen op wormproblematiek in het bloed	➤ Kan wijzen op blauwtong, schmallenberg
☐ Kale plekken	☐ Zwelling kop
☐ Bijten in de wol, schuren tegen omheining	☐ Blauwe tong
➤ Kan wijzen op huidparasieten (schurft, luizen,...)	➤ Kan wijzen op blauwtong
☐ Kreupele dieren	☐ Pompemde ademhaling
➤ Kan wijzen op rotkreupel/ blauwtong	☐ Vleesuiers
	➤ Kan wijzen op zwoegerziekte

Jan

- Controle klauwen gedurende stalperiode

Feb

START AFLAMMAREN

- Biestmanagement op punt stellen
- Verwerping insturen voor abortusprotocol

Ma

START WEIDESEIZOEN

- Ooien ontwormen vooraleer ze op de weide komen om infectie druk op de weide voor de lammeren laag te houden
- Controle klauwen
- Vaccinatie blauwtong idealiter voor aanvang muggenseizoen

Apr

- Regelmatig mestonderzoek gedurende het weideseizoen om te controleren op wormbesmettingen.
- Controleren kleur oogslimvlies (rode lebmaagworm!)

Mei

- Vaccinatie lammeren Clostridium (voor risicoperiode!)
- Vaccinatie lammeren Pasteurella (voor risicoperiode!)

Juni

- Regelmatig mestonderzoek gedurende het weideseizoen om te controleren op wormbesmettingen
- Controleren kleur oogslimvlies (rode lebmaagworm!)

Juli

- Controle van de klauwen gedurende het weideseizoen, zeker bij nat en warm weer
- Controle op Myiasis tijdens het weideseizoen

Aug

- Regelmatig mestonderzoek gedurende het weideseizoen om te controleren op wormbesmettingen.
- Controleren kleur oogslimvlies (rode lebmaagworm!)

Sept

START DEKSEIZOEN

- Vaccinatie rammen
- Bij nieuwe aangekochte rammen quarantaineperiode respecteren

Okt

- Voetbaden bij aanvang stalperiode

Nov

- Controle op huidparasieten

Dec

- Vaccinatie ooien Clostridium
- Vaccinatie ooien Pasteurella
- Controle klauwen

De voorgestelde kalender focust op de meest voorkomende (infectieuze) problematieken. Dit schema is enkel suggestief en niet volledig alsook is de invulling sterk afhankelijk van de bedrijfsspecifieke situatie.

Er zijn nog meer vaccinaties mogelijk dan deze op het schema vermeld, uw dierenarts is altijd het eerste aanspreekpunt om een vaccinatieschema op maat op te stellen voor uw bedrijf.

Vergeet ook niet uw bloedname voor behoud van uw zwoegervrij attest tijdig in te plannen!